

RECEPȚIONAT

Agencia Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2025

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2025

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL
(pentru etapa 2025)

privind implementarea proiectului din cadrul concursului
"Stimularea excelenței cercetărilor științifice" pentru anul 2025-2026

Proiectul *Originile și manifestările regimului totalitar bolșevic în RASSM (1924-1940), prin valorizarea patrimoniului național documentar și vizual al Republicii Moldova*

(titlul proiectului)

Cifrul proiectului 25.80012.0807.52SE

Prioritatea strategică IV: Provocări societale

Directorul organizației

Vicol Petru

Președintele Consiliul științific

Vicol Petru

Conducătorul proiectului

Candu Teodor

Chișinău, 2025

CUPRINS:

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs.....	
2. Obiectivele etapei 2025.....	
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025.....	
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025.....	
5. Rezultatele obținute	
6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice.....	
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului 2025.....	
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului 2025.....	
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului 2025.....	
10. Dificultăți în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane	
11. Recomandări, propuneri.....	
12. Lista lucrărilor științifice, publicate în anul 2025 (Anexa 2).....	
13. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect 2025 în limba română și în limba engleză (Anexa 1).....	
14. Executarea devizului de cheltuieli din contractul de finanțare pentru anul 2025 (Anexa 3)...	
15. Componența echipei conform contractului de finanțare pentru anul 2025 (Anexa 4).....	

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu).

Digitalizarea documentelor referitoare la procesele politice și social-economice din RSS Moldovenească și documentarea științifică a subiectelor majore referitoare la procesele politice și social-economice din RASSM

2. Obiectivele etapei 2025 (obligatoriu).

- ✓ Elucidarea structurilor politice și administrative: Investigarea și documentarea rolului structurilor politice și administrative din RASSM în instaurarea și consolidarea regimului totalitar, inclusiv mecanismele de control, represiune și propagandă.
- ✓ Documentarea vizuală (prin fotografii, schițe, materiale grafice) a industrializării forțate, colectivizării agriculturii, rechizițiilor de cereale și a altor aspecte ale vieții cotidiene sub regimul totalitar, evidențiind impactul acestora asupra populației.
- ✓ Analiza și ilustrarea vizuală a datelor statistice privind populația, viața social-economică și culturală din RASSM (1924-1940), pentru a oferi o imagine cantitativă a transformărilor și impactului regimului.
- ✓ Evidențierea imaginii regimului totalitar reflectat în presa vremii, analizând discursul propagandistic, cenzura și manipularea informațiilor.
- ✓ Elaborarea și editarea albumului fotografic „RASSM (1924-1940): instantanee ale vieții în fotografie.
- ✓ Organizarea și desfășurarea unei mesei rotunde „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025 (obligatoriu)

- ✓ identificarea și selectarea documentelor pentru digitalizare în inventarele Agenției Naționale a Arhivelor și în fondurile MNEIN.
- ✓ Digitalizarea documentelor și fotografiilor selectate pentru includerea în baza de date, volumul de documente și Albumul de fotografii
- ✓ Descifrarea documentelor și fotografiilor digitalizate cu adnotarea fiecărui document.
- ✓ Traducerea documentelor în limba română.
- ✓ Elaborarea Albumului fotografic „RASSM (1924-1940): instantanee ale vieții în fotografie.
- ✓ Organizarea și desfășurarea Mesei Rotunde „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025

- ✓ Au fost identificate documentele relevante pentru includerea în baza de date, culegerea de documente, expoziția itinerantă.
- ✓ Au fost digitalizate 125 de documente și introduse în baza de date a proiectului.
- ✓ Au fost descifrate și adnotate 250 de documente și incluse în manuscrisele lucrărilor planificate.
- ✓ Au fost traduse în limba română documentele identificate.
- ✓ A fost elaborat Albumul: „RASSM (1924-1940): instantanee ale vieții în fotografie.”

- ✓ A fost organizată masa rotundă, au fost prezentate 4 comunicări științifice, au fost publicate rezumatele.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)

În cadrul activității de cercetare desfășurate pe parcursul semestrului II al anului 2025, au fost obținute un șir de rezultate științifice semnificative:

Au fost identificate și selectate documentele relevante pentru includerea în baza de date a proiectului, precum și pentru constituirea culegerii de documente și a expoziției itinerante. Procesul de identificare a cuprins explorarea sistematică a fondurilor arhivistice referitoare la activitatea instituțiilor de cenzură, sistemului educațional, organizațiilor de copii și tineret, precum și a presei periodice din RASSM. Cercetarea s-a axat pe documente care ilustrează mecanismele de control ideologic, practicile de îndoctrinare și manifestările cultului personalității în această entitate politico-administrativă.

Au fost digitalizate 125 de documente de arhivă și introduse în baza de date electronică a proiectului. Corpus-ul documentar digitalizat include acte normative ale organelor de cenzură, corespondență oficială între Glavlit-ul RASSM și Editura Moldovenească de Stat, rapoarte privind activitatea organizației de pionieri, exemplare ale presei periodice din anii 1937-1938, materiale fotografice ilustrând viața cotidiană și evenimentele oficiale, precum și documente ale instituțiilor educaționale referitoare la implementarea manualelor școlare. Fiecare document digitalizat a fost însoțit de metadate descriptive care facilitează căutarea și accesul cercetătorilor.

Cercetarea documentară s-a desfășurat în mai multe etape, cuprinzând explorarea sistematică a fondurilor Agenției Naționale a Arhivelor, Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală și Arhivei Academiei de Științe a Moldovei. Această investigație amplă a permis identificarea a aproximativ 500 de documente vizuale relevante pentru reconstituirea tabloului complex al vieții în RASSM. Materialul fotografic descoperit, de o diversitate remarcabilă, a oferit perspective inedite asupra realităților cotidiene, transformărilor sociale și manifestărilor ideologice din această entitate politico-administrativă creată artificial de regimul sovietic.

Procesul de sistematizare a documentelor fotografice s-a realizat în funcție de temele principale ale cercetării, fiecare compartiment tematic beneficiind de un studiu introductiv care contextualizează materialul vizual în cadrul proceselor istorice mai ample. Primul compartiment abordează aspectele teoretice privind utilizarea fotografiei în calitate de document istoric în cercetarea istoriei RASS Moldovenești, oferind instrumente metodologice pentru interpretarea critică a imaginilor de arhivă. Studiul analizează specificul fotografiei ca sursă istorică, evidențiind atât potențialul informativ al acesteia, cât și limitările determinate de caracterul dirijat al producției fotografice în contextul regimului totalitar, când imaginea servea prioritar scopurilor propagandistice.

Compartimentul dedicat constituirii RASS Moldovenești reunește documente fotografice care ilustrează momentele fondatoare ale acestei formațiuni statale artificiale, evidențiind ceremoniile oficiale, întâlnirile conducerii de partid și primele manifestări ale noului aparat administrativ. Materialul vizual referitor la organizația comsomolistă dezvăluie mecanismele de mobilizare a tineretului și rolul acestei structuri în implementarea politicilor regimului, documentând întrunirile, activitățile de propagandă și ceremoniile de primire a noilor membri.

Manifestările totalitarismului constituie un compartiment esențial, în care au fost grupate documente fotografice ilustrând diversele forme ale propagandei comuniste și manifestările cultului personalității. Imaginile surprind pavoazările excesive ale spațiului public cu portrete ale conducătorilor bolșevici, demonstrațiile de masă minuțios organizate, întâlnirile de pledoarie ideologică și ceremoniile ritualice prin care regimul își afirma omniprezența în viața colectivă. Aceste fotografii documentează atmosfera de exaltare artificială și de supunere forțată care caracteriza evenimentele publice din acea perioadă.

Habitatul urban și cel rural este abordat prin imagini care contrastează realitățile locative ale populației cu retorica propagandistică despre îmbunătățirea condițiilor de viață. Fotografiile surprind atât construcțiile noi destinate funcționarilor de partid și muncitorilor de elită, cât și locuințele modeste ale majorității populației rurale. Compartimentul dedicat educației comuniste reunește documente vizuale din interiorul instituțiilor școlare, ilustrând procesul de îndoctrinare ideologică a tinerei generații, ceremoniile de primire în organizația de pionieri și activitățile educative desfășurate sub stricta supraveghere a aparatului de partid.

Agricultura, viața rurală și procesul de colectivizare sunt documentate prin fotografii care surprind atât activitățile agricole tradiționale, cât și transformările brutale impuse de politica de colectivizare forțată. Imaginile ilustrează munca în colhozuri, parada tractoarelor și a altor utilaje agricole prezentate ca simboluri ale progresului tehnic, dar și realitățile dure ale muncii colective și ale supravegherii ideologice permanente. Industrializarea este prezentată prin documente fotografice care documentează construcția fabricilor și uzinelor, procesele de producție și ritualurile întrecerii socialiste, toate menite să demonstreze superioritatea sistemului economic comunist.

Sistemul de sănătate publică este ilustrat prin imagini ale instituțiilor medicale nou create, personalului sanitar și campaniilor de profilaxie, fotografii care serveau propagandei despre grija statului sovietic față de cetățeni. Cultura sub impactul propagandei comuniste este documentată prin fotografii din teatre, case de cultură, biblioteci și cercuri de amatori, toate aceste instituții transformate în instrumente de difuzare a ideologiei comuniste și de formare a omului sovietic nou.

Viața cotidiană, cu aspectele sale practice legate de asigurarea cu produse alimentare, mărfuri de larg consum și petrecerea timpului liber, este surprinsă în imagini care dezvăluie discrepanțele dintre retorica oficială despre abundență și realitățile deficitului cronic, între promisiunile de prosperitate și dificultățile concrete cu care se confrunta populația în satisfacerea nevoilor elementare.

Cercetarea s-a extins și asupra presei periodice din epoca respectivă, fiind analizate sistematic ziarele și revistele *Krasnaia Bessarabia*, *Plugarul Roș*, *Scânteia Leninistă* și *Tânărul Leninist*. Această explorare a permis identificarea articolelor și fotografiilor relevante pentru temele investigate, materialul selectat fiind integrat în publicațiile pregătite pentru tipar, îmbogățind astfel corpus-ul documentar al cercetării.

Rezultatul acestei munci de cercetare documentară și de sinteză interpretativă s-a concretizat în elaborarea Albumului intitulat „RASSM (1924-1940): instantanee ale vieții în fotografie”, lucrare care reunește o selecție reprezentativă de 87 de fotografii de arhivă. Fiecare imagine a fost aleasă pentru capacitatea sa de a ilustra aspecte semnificative ale vieții cotidiene,

ale evenimentelor oficiale, ale instituțiilor educaționale și culturale, precum și ale profundelor transformări sociale impuse de regimul totalitar. Albumul este structurat atât cronologic, cât și tematic, permițând cititorului să urmărească evoluția fenomenelor investigate pe parcursul întregii perioade de existență a RASSM. Fiecare fotografie este însoțită de descrieri detaliate în limbile română și engleză, care nu se limitează la identificarea elementelor vizibile, ci contextualizează imaginile în cadrul proceselor istorice mai ample, oferind interpretări fundamentate pe cercetarea documentară și pe analiza critică a surselor. Lucrarea constituie astfel o contribuție valoroasă la patrimoniul vizual documentar al istoriei regiunii, deservind atât nevoile comunității academice, cât și interesul publicului larg pentru această perioadă istorică complexă și controversată.

Au fost descifrate și adnotate 250 de documente de arhivă, care au fost incluse în manuscrisele lucrărilor științifice planificate. Procesul de descifrare a vizat în special documente manuscrise în grafie chirilică rusă și manuscrise în limba moldovenească cu alfabet latin (perioada 1932-1938), care prezentau dificultăți de lectură din cauza stării de conservare sau a specificului caligrafic. Adnotările realizate cuprind contextualizarea istorică a fiecărui document, identificarea persoanelor și instituțiilor menționate, explicarea terminologiei specifice epocii sovietice și evidențierea semnificației documentului în cadrul cercetării tematice respective.

Au fost traduse în limba română documentele identificate în limbile rusă și ucraineană, esențiale pentru înțelegerea proceselor istorice studiate. Traducerile au respectat terminologia de epocă, menținând autenticitatea documentelor, dar fiind însoțite de note explicative pentru termenii ideologici și administrativi specifici sistemului sovietic.

Au fost cercetate un știr de subiecte specifice vieții social-economice, politice și culturale RASSM (1924-1940)

A fost elucidat subiectul interacțiunii dintre Glavlit și Editura de Stat în RASSM. În baza documentelor de arhivă a fost analizată evoluția conflictului dintre Glavlit-ul RASSM și Editura Moldovenească de Stat (Gosizdat) în perioada septembrie 1935 – februarie 1936. A fost constatat că această interacțiune nu a fost lipsită de tensiuni, atingând un punct maxim în anul 1935, când Secția de Propagandă și Agitație a Comitetului Moldovenesc Regional al PC(b)U a fost nevoită să intervină. Prin prisma plângerilor și explicațiilor ambelor părți, a fost demonstrată complexitatea sistemului de control al informației și tensiunile instituționale generate de aplicarea directivelor cenzurii sovietice.

A fost analizat Abecedarul ca instrument fundamental de îndoctrinare ideologică și formare a identității sovietice în RASSM. În baza analizei comparative a Abecedarelor editate între 1924 și 1940, a fost relevată evoluția continuă a strategiilor propagandistice. A fost constatat că primele ediții din 1925-1926 utilizau predominant imagini din mediul rural tradițional, intercalându-le strategic cu simboluri ideologice. A fost demonstrat că trecerea la alfabetul latin în 1932 a fost însoțită de intensificarea agresivității propagandistice, fiind introduse propaganda împotriva chiaburilor, educația ateistă și portretele lui Stalin. A fost evidențiat că revenirea la alfabetul chirilic în 1938-1939 a marcat intensificarea rusificării lingvistice și a propagandei militariste.

A fost elucidat rolul Organizației de pionieri ca instrument de inginerie socială în RASSM (1924-1940). Pe baza datelor statistice documentare, a fost prezentată dinamica extinderii organizației: de la 134 de detașamente cu 3.925 de pionieri la sfârșitul anului 1924, până la 7.036 de pionieri la 1 ianuarie 1937. Au fost analizate ceremonialul de primire, normele

comportamentale reglementate de Legile pionierilor și funcțiile multiple îndeplinite de organizație în consolidarea regimului comunist. A fost demonstrat că structurile pionierești constituiau unul dintre cele mai eficiente instrumente de control ideologic și social ale regimului totalitar.

A fost investigat fenomenul cultului personalității lui Stalin reflectat în presa din RASSM (1937-1938). În baza analizei periodicelor "Drumul leninist", "Lupta leninistă", "Moldova Socialistă" și "Drumul socialist". Au fost identificate principalele aspecte ale reflectării cultului personalității lui Stalin în presă: atribuirea meritelor exclusive pentru toate realizările statului sovietic, siguranța în exclusivitatea liderului, devotamentul exprimat prin scrisori colective, glorificarea excesivă prin opere literare și muzicale, utilizarea constantă a epitetelor precum „marele Stalin”, „mare conducător al muncitorilor”, „tatăl popoarelor”. A fost constatat că presa funcționa ca instrument al sistemului administrativ de comandă și mijloc privilegiat de implementare a cultului personalității.

A fost analizată raportul dintre propaganda și cercetarea istorică în contextul RASSM. A fost evidențiat procesul de instrumentalizare a argumentărilor istorice în scopuri propagandistice, proces inițiat odată cu crearea RASSM în 1924 și continuat până la lichidarea acesteia în 1940. A fost constatat că elementele propagandistice și cele de natură științifică au fost folosite sistematic de actorii implicați în confruntarea ideologică dintre cele două maluri ale Nistrului.

A fost elaborat și finalizat Albumul: "RASSM (1924-1940): instantanee ale vieții în fotografie", lucrare care sintetizează vizual rezultatele cercetării și oferă o perspectivă inedită asupra cotidianului din republica autonomă. Albumul include materiale fotografice rare, însoțite de comentarii științifice contextualizate.

A fost organizată masa rotundă cu participarea specialiștilor în domeniu, în cadrul căreia au fost prezentate 4 comunicări științifice ce au abordat tematici esențiale privind RASSM: cenzura și tiparul, Abecedarul ca instrument de îndoctrinare, organizația de pionieri ca mecanism de control social, cultul personalității în presă și relația dintre propagandă și cercetarea istorică. Rezumatele comunicărilor științifice au fost publicate, asigurând difuzarea rezultatelor cercetării în comunitatea academică și valorificarea științifică a documentelor procesate.

- 6. Diseminarea rezultatelor** obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu) și în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor)

Lista publicațiilor din anul 2025 în care se reflectă doar rezultatele obținute în proiect, perfectată conform cerințelor față de lista publicațiilor (a se vedea Anexa 2)

Notă: Lista va include și brevetele de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții în cazul în care sunt (conform Anexei 2)

- 1. Monografii** (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1. monografii internaționale

1.2. monografii naționale

2. Capitle în monografii naționale/internaționale

3. Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

4.4. în alte reviste naționale

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

CONDREA, Vlada. Cenzură și tipar: interacțiunea dintre GLAVLIT și editura de stat în RASSM. In. Masa Rotundă „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 8-9. ISBN 978-9975-173-87-2

DOLGHI, Adrian. Abecedarul în R(A)SS Moldovenească (1924-1940): instrument de îndoctrinare și de formare a identității sovietice. In. Masa Rotundă „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 12-13. ISBN 978-9975-173-87-2

DOLGHI, Adrian, FELEA, Alina. Organizația de pionieri ca instrument de inginerie socială în Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească (1924-1940). In. Masa Rotundă

„Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 16-18. ISBN 978-9975-173-87-2

FELEA, Alina. Cultul personalității reflectat în presa din RASS Moldovenească (1937-1938). In. Masa Rotundă „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 19-20. ISBN 978-9975-173-87-2

CANDU Teodor. RASSM între propagandă și cercetarea istorică. In. Masa Rotundă „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 29-30. ISBN 978-9975-173-87-2

Notă: vor fi considerate teze și nu articole materialele care au un volum de până la 0,25 c.a.

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.1. cărți (cu caracter informativ)

8.2. enciclopedii, dicționare

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

RASS MOLDOVENEASCĂ (1924-1940) instantanee ale vieții în fotografie. Chișinău, 2025 (Manuscris, în proces de editare)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

Regimul totalitar comunist: represiune și mișcare de rezistență : suport informațional : clasa a 9-a. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldo va. Chișinău : Lexon-Prim, 2025. – 172 p. : il. color. Referințe bibliogr.: p. 170-172 (91 tit.) și în text. – În red. aut. – Cu suportul financiar al Ministerului Educației și Cercetării. ISBN 978-9975-173-73-5. (2 coautori)

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)

Rezultatele obținute în cadrul cercetării generează un impact științific și social semnificativ, contribuind la înțelegerea profundă a mecanismelor totalitarismului sovietic și a consecințelor sale asupra societății. Din perspectivă științifică, cercetarea îmbogățește substanțial cunoștințele academice despre funcționarea sistemului de control ideologic în spațiul est-european interbelic. Analiza documentară a relației dintre Glavlit și Editura de Stat, studiul Abecedarului ca

instrument de îndoctrinare și investigarea organizației de pionieri oferă instrumente metodologice noi pentru înțelegerea ingineriei sociale comuniste. Baza de date creată, cuprinzând 125 de documente digitalizate și 250 de documente descifrate și adnotate, devine o resursă esențială pentru cercetătorii care studiază totalitarismul, propaganda și transformările sociale forțate. Albumul fotografic și studiile introductive elaborate constituie contribuții originale la patrimoniul documentar al istoriei regionale, oferind surse vizuale și interpretări contextualizate indispensabile cercetării viitoare.

Impactul social al cercetării se manifestă prin promovarea memoriei istorice și dezvoltarea gândirii critice în societate. Documentarea mecanismelor de manipulare ideologică, a cultului personalității și a metodelor de control social contribuie la educarea publicului larg despre pericolele regimurilor totalitare. Albumul "RASSM (1924-1940): instantanee ale vieții în fotografie", accesibil atât specialiștilor, cât și publicului nespecializat, facilitează înțelegerea vizuală a realităților cotidiene din acea perioadă, dincolo de retorica propagandistică oficială.

Organizarea mesei rotunde și publicarea comunicărilor științifice asigură diseminarea cunoștințelor în comunitatea academică și stimulează dialogul interdisciplinar despre consecințele pe termen lung ale experimentului social sovietic. Rezultatele cercetării contribuie la consolidarea identității culturale prin recuperarea și reinterpretarea critică a trecutului, oferind societății instrumente pentru recunoașterea și combaterea manipulării ideologice contemporane. Astfel, proiectul depășește sfera cercetării academice, devenind un instrument de educare civică și de promovare a valorilor democratice prin cunoașterea și înțelegerea critică a istoriei.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

- Colaborare cu Agenția Națională a Arhivelor din Republica Moldova privind digitalizarea documentelor de arhivă necesare elaborării Volumului de documente și studiului științific elaborate în Proiect.

Rezultatul colaborării: au fost cercetate documente; au fost digitalizate fotografiile și documente;

Colaborare cu Arhiva Academiei de Științe privind identificarea fotografiilor relevante pentru elaborarea albumului planificat.

Colaborare cu Biblioteca Națională a Republicii Moldova pentru identificarea materialelor publicate în ziarele și revistele din perioada interbelică în RASSM utile cercetării.

- Colaborare cu Editura Lexon-Prim în calitate de partener la organizarea Mesei rotunde: „Relații socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940).”

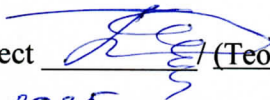
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

10. Dificultățile în realizarea proiectului de natură financiară, organizatorică, legate de resursele umane etc. (obligatoriu).

Întârzierea finanțării și reducerea din cheltuieli, precum și limitarea unităților de salarizare a creat dificultăți în organizarea activităților de cercetare.

11. Recomandări, propuneri (opțional)

Pentru apelurile de proiect de viitor se recomandă ca demararea proiectelor declarate câștigătoare să înceapă după încheierea acordurilor/contractelor de finanțare și coordonarea devizelor proiectelor de execuție (care urmează să fie finalizate cu o lună (30 de zile) înainte de demararea proiectului, care trebuie să se petreacă la începutul anului financiar viitor de la momentul declarării proiectului câștigător, fie la începutul semestrului doi a anului financiar în curs.

Conducătorul de proiect (Teodor Candu)

Data: 05 02 2025

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2025

Cifra proiectului: 25.80012.0807.52SE

*Denumirea Proiectului: **Originile și manifestările regimului totalitar bolșevic în RASSM (1924-1940), prin valorizarea patrimoniului național documentar și vizual al Republicii Moldova***

Rezumat în limba română pentru anul 2025 1 pagină

În perioada raportată, echipa de cercetători încadrați în cadrul proiectului au și-au stabilit drept scop Identificarea și digitalizarea documentelor referitoare la procesele politice și social economice din RASS Moldovenească și documentarea științifică a subiectelor majore referitoare la procesele politice și social-economice din RASSM. Întru realizarea acestui scop au fost stabilite următoarele obiective: elucidarea proceselor ce au dus la formarea structurilor politice și administrative din RASSM și rolul acestora în instituirea regimului totalitar în autonomie; documentarea vizuală a procesului de industrializare forțată, a colectivizării și a altor aspecte ce au determinat viața cotidiană în autonomie; analiza și ilustrarea vizuală a datelor privitoare la demografie, viața social-economică și culturală din RASSM; evidențierea imaginii regimului totalitar reflectat în presa de epocă; etc. Astfel pentru perioada de referință echipa de cercetare și-a propus să desfășoare acțiuni de identificare a documentelor scrise și vizuale în cadrul instituțiilor arhivistice și muzeale din Chișinău, să organizeze o Masă rotundă cu genericul: „Relații socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940).”, care se va solda cu publicarea materialelor în rezumate și integral. De asemenea în baza materialelor selectate din arhive și muzee să fie editat un Album fotografic cu genericul: „RASS MOLDOVENEASCĂ (1924-1940) instantanee ale vieții în fotografie.”

Astfel la 15 octombrie 2025 în Cadrul Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, a fost organizată Masa rotundă menționată, lucrările evenimentului științific au fost difuzate în regim stream pe pagina web: www.muzeu.md/masa-rotunda-realitati-socio-economice-si-culturale-ale-vietii-in-rassm-1924-1940/;

www.youtube.com/results?search_query=Masa+rotundă+Realități+socio-economice+și+culturale+ale+vieții+în+RASSM; pagina de facebook a MNEIN.

De asemenea au fost desfășurate mai multe acțiuni de identificare și digitalizare a materialelor documentare scrise și vizuale, necesare pentru elaborarea și editarea Albumului fotografic. Astfel au fost identificate în fondurile arhivistice și muzeale peste 350 de izvoare, care au fost supuse procesului de transcriere și traducere pentru documentul scris, de metadotare și descriere în cazul izvoarelor vizuale.

În concluzie în perioada de referință, echipa de cercetare a proiectului ***Originile și manifestările regimului totalitar bolșevic în RASSM (1924-1940), prin valorizarea patrimoniului național documentar și vizual al Republicii Moldova***, a reușit să realizeze în cea mai mare parte obiectivele principale trasate în propunerea de proiect.

Rezumat în limba engleză pentru anul 2025 1 pagină

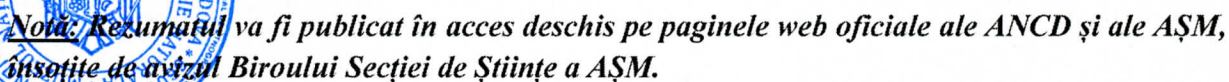
Thus, for the reference period, the research team aimed to carry out actions to identify written and visual documents within archival and museum institutions from Chişinău, to organize a Round Table entitled: "Socio-economic and cultural relations of life in the Moldavian ASSR (1924-1940)," which will result in the publication of materials in both abstracts and full versions. Additionally, based on the materials selected from archives and museums, a photographic album will be edited under the title: "Moldavian ASSR (1924-1940) snapshots of life in photographs."

www.youtube.com/results?search_query=Masa+rotundă+Realități+socio-economice+și+culturale+ale+vietii+în+RASSM; the Facebook page of MNEIN.

In conclusion, during the reference period, the research team of the project "The Origins and Manifestations of the Bolshevik Totalitarian Regime in RASSM (1924-1940)", through the valorization of the national documentary and visual heritage of the Republic of Moldova, successfully achieved most of the main objectives set out in the project proposal.

Data:

05022025

Rapoartele care nu vor conține rezumatele perfectate conform cerințelor nu vor fi audiate.

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2025 în cadrul proiectului**

***Originile și manifestările regimului totalitar bolșevic în RASSM (1924-1940), prin valorizarea
patrimoniului national documentar și vizual al Republicii Moldova***

1. Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1. monografii internaționale

1.2. monografii naționale

2. Capitole în monografii naționale/internaționale

3. Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

4.4. în alte reviste naționale

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

CONDREA, Vlada. Cenzură și tipar: interacțiunea dintre GLAVLIT și editura de stat în RASSM. In. Masa Rotundă „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 8-9. ISBN 978-9975-173-87-2

DOLGHI, Adrian. Abecedarul în R(A)SS Moldovenească (1924-1940): instrument de îndoctrinare și de formare a identității sovietice. In. Masa Rotundă „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 12-13. ISBN 978-9975-173-87-2

DOLGHI, Adrian, FELEA, Alina. Organizația de pionieri ca instrument de inginerie socială în Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească (1924-1940). In. Masa Rotundă „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 16-18. ISBN 978-9975-173-87-2

FELEA, Alina. Cultul personalității reflectat în presa din RASS Moldovenească (1937-1938). In. Masa Rotundă „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 19-20. ISBN 978-9975-173-87-2

CANDU Teodor. RASSM între propagandă și cercetarea istorică. In. Masa Rotundă „Realități socio-economice și culturale ale vieții în RASSM (1924-1940)”. 15 octombrie 2025. Programul și Rezumatele Comunicărilor. Chișinău, 2025, pp. 29-30. ISBN 978-9975-173-87-2

Notă: vor fi considerate teze și nu articole materialele care au un volum de până la 0,25 c.a.

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.1. cărți (cu caracter informativ)

8.2. enciclopedii, dicționare

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

RASS MOLDOVENEASCĂ (1924-1940) instantanee ale vieții în fotografie. Chișinău, 2025 (Manuscris, în proces de editare)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

Regimul totalitar comunist: represiune și mișcare de rezistență : suport informațional : clasa a 9-a. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldo va. Chișinău : Lexon-Prim, 2025. – 172 p. : il. color. Referințe bibliogr.: p. 170-172 (91 tit.) și în text. – În red. aut. – Cu suportul financiar al Ministerului Educației și Cercetării. ISBN 978-9975-173-73-5. (2 coautori)

11. Recomandări, propuneri.

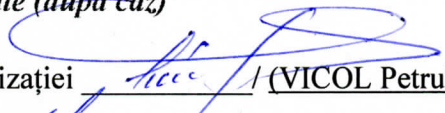
NOTĂ:

- Datele bibliografice se redactează în conformitate cu standardul SM ISO 690:2012 Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare.
- Pentru fiecare lucrare va fi indicat depozitul electronic internațional, național sau instituțional în care aceasta este înregistrată, precum și adresa electronică la care poate fi accesată lucrarea.

Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2025
Cifra proiectului: 25.80012.0807.52SE

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720			
Servicii medicale	222810			
Servicii editare	222910	63,0		63,0
Servicii de cercetări științifice	222930	78,9		78,9
Servicii neatribuite altor aliniate	222999	62,0		62,0
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	316110			
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110	32,3		32,3
Total		236,2		236,2

Notă: În tabel se prezintă doar categoriile de cheltuieli din contract ce sunt în execuție și modificările aprobate (după caz)

Conducătorul organizației / (VICOL Petru)

Contabil șef / (MUSTEAȚĂ Valentina)

Conducătorul de proiect / (CANDU Teodor)

Data: 05.12.2025

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului) pentru 2025						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Candu Teodor	1978	Doctor	0,25	01.08.2025	
2.	Dolghi Adrian	1981	Doctor	0,25	01.08.2025	
3.	Condrea Vlada	2002		0,75	01.08.2025	
4.	Felea Alina	1975	Doctor habilitat	0,5	01.08.2025	
5.	Musteată Valentina	1987		0,25	01.08.2025	

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2025					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării
1.	-----	-----	-----	-----	----

Data: 05/12/2025

INFORMAȚIE SUPLIMENTARĂ

1. **Nu vor fi examinate** rapoartele incomplete, fără toate semnăturile și parafa instituției și care nu corespund cerințelor de tehnoredactare (pct. 6).
2. Rapoartele anuale privind implementarea proiectelor ce implică activități de cercetare **pe animale** vor fi însoțite de avizul Comitetului de etică național/instituțional în corespundere cu HG nr.318/2019 *privind aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Comitetului național de etică pentru protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice* (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115171&lang=ro).
3. Rapoartele anuale privind implementarea proiectelor ce implică activități de cercetare **cu implicarea subiecților umani** vor fi însoțite de avizul Comitetului instituțional de etică a cercetării, în corespundere cu prevederile *Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei*, adoptată la Oviedo la 04.04.1997, semnată de către RM la 06.05.1997, **ratificată prin Legea nr. 1256-XV din 19.07.2002, în vigoare pentru RM din 01.03.2003**) și a protocoalelor adiționale.
4. **Nu pot fi prezentate informații identice în Rapoartele anuale ale mai multor proiecte.**
5. Se acceptă publicațiile în care expres sunt stipulate datele de identificare ale proiectului (denumire și/sau cifrul).
6. **Cerințe de tehnoredactare a Raportului:**
 - a) Se va exclude textul în culoare roșie din raport, întrucât reprezintă precizări referitor la informația solicitată (de ex. *denumirea și cifrul, perioada de implementare a proiectului, anul/anii; nume, prenume; etc.*).
 - b) Câmpurile cu mențiunea „*opțional*” se completează dacă sunt rezultate ce se încadrează în activitățile respective. În absența rezultatelor, câmpurile rămân **necompletate (nu se exclud rubricile respective)**.
 - c) Raportul se completează cu caractere TNR – 12 pt, în tabelele referitor la buget și personal – 11 pt; interval 1,15 linii; margini: stânga – 3 cm, dreapta – 1,5 cm, sus/jos – 2 cm.
 - d) **Copertarea se va face după modelul european – spirală.**